

Рівненський державний гуманітарний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Санітарна епідеміологічна оцінка стану довкілля

(шифр і назва навчальної дисципліни)

_____ (назва модуля навчальної дисципліни – за потреби)

спеціальність 101 «Екологія»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Екологія»

(назва спеціалізації)

інститут, факультет психолого-природничий

(назва інституту, факультету)

Робоча програма Санітарна епідеміологічна оцінка стану довкілля для здобувачів вищої
(назва навчальної дисципліни)
Освіти за спеціальністю / освітньою програмою Екологія
Мова навчання українська
Розробники: Н.В. Герман к.пед.н., доц.

(автори, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ
Протокол № 1 від «14» січня 2020 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму

(підпис)

(Д.В.Лико)
(прізвище та ініціали)

Робоча програма схвалена навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)

Протокол № 1 від «11» лютого 2020 року

Голова навчально-методичної комісії

(підпис)

(Сяська І.О.)
(прізвище та ініціали)

_____, 20__ рік
_____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань <u>10 «Природничі науки»</u>	За вибором студента
	Напрямок підготовки (для 3 курсу) 101 «Екологія».	
Модулі – 4	Спеціальність : 101 «Екологія».	Рік підготовки:
Змістових модулів – 6		3-й
Індивідуальне-науково-дослідне завдання		
Загальна кількість годин-105		Семестр 6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 42 Самостійної роботи студента - 63	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»	Лекції 14-год.
		Практичні 14– год.
		Лабораторні 14-год
		Самостійна робота 63 – год.
		Індивідуальні завдання:
		Вид контролю : залік
Передумови вивчення дисципліни: прослуханий курси дисципліни		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання — 40/60 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Санітарна епідеміологічна оцінка стану довкілля» є формування професійних знань і навичок щодо принципів дослідження факторів навколишнього середовища, їх впливу на здоров'я людини та суспільства в цілому, значення гігієнічних нормативів, профілактичних заходів, які забезпечують оптимальні умови для життєдіяльності людини, збереження та зміцнення її здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Санітарна епідеміологічна оцінка стану довкілля» є:

- вивчення основних категорій та понять в галузі епідеміології, епідеміологічної оцінки;
- вивчення основних законодавчих та нормативних документів в галузі санітарного нагляду;
- оволодіння навичками епідеміологічної характеристики та принципів нормування шкідливих чинників довкілля;
- оцінка об'єктів довкілля, умов проживання, праці, навчання, харчування;
- виявлення закономірностей впливу чинників і умов навколишнього середовища на організм людини з подальшою інтерпретацією результатів лабораторних досліджень та гігієнічними висновками щодо відповідності їх до вимог Держстандартів;
- вивчення основних заходів профілактики негативної дії чинників довкілля на здоров'я;
- застосовування в практичній діяльності директивні та законодавчі документи, які регламентують діяльність лабораторних центрів;
- проведення санітарної оцінки об'єктів навколишнього і виробничого середовища;
- визначення потужність дози іонізуючого випромінювання, дози зовнішнього опромінення, рівні радіоактивного забруднення об'єктів дозиметрами та радіометрами;

– оцінювання ризику при проведенні епідеміологічних досліджень; ,
аналіз результатів санітарної оцінки;

Перелік **загальних компетентностей** студента після вивчення
дисципліни відповідно до освітньо-професійних програм:

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп
різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної
діяльності).

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ФК20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати
поточний стан навколишнього середовища.

ФК14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля
та збалансованого природокористування.

3. Очікувані результати навчання

Вивчення дисципліни **«Санітарна епідеміологічна оцінка стану
довкілля»** сприяє отриманню наступних **програмних результатів навчання**
освітньо-професійної програми підготовки бакалавра:

ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони
довкілля та природокористування.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в
галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері
екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР26. Використовувати методи та засоби контролю об'єктів довкілля, що
перетинають державні кордони України.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки

Тема 1: Аналіз міжнародного співробітництва України у галузі охорони навколишнього середовища. Міжнародні організації у сфері охорони навколишнього середовища. Характеристика міжнародного екологічного законодавства. Участь України в міжнародному співробітництві в галузі охорони навколишнього середовища. Визначення пріоритетів та шляхи удосконалення міжнародної співпраці України у галузі охорони навколишнього середовища.

Тема 2: Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони природи, природокористування та екологічної безпеки. Поняття та система екологічного права України. Джерела екологічного права України. Положення Конституції України які мають екологічне значення. Природоресурсні кодекси як джерела екологічного права. Екологічні правовідносини

Модуль 2:

Показники стану довкілля

Тема 3 : Сучасний стан оточуючого людину середовище. Динаміка погіршення стану довкілля. Проблема глобального потепління. Проблема кислотності опадів. Проблема руйнування озонового шару. Проблема радіаційного забруднення природного середовища

Модуль 3.

Організація санітарно-епідеміологічної оцінки стану довкілля

Тема 4: Санітарно-епідеміологічна оцінка стану довкілля. Санітарно-епідеміологічна оцінка стану повітря. Санітарно-епідеміологічна оцінка стану води. Санітарно-епідеміологічна оцінка якості ґрунту.

Модуль 4:

Індикатори стану екологічної безпеки держави

Тема 5: Екологічна політика та проблеми захисту довкілля. Державна екологічна політика. Розробка екологічної політики

Тема 6: Екологічна безпека та державний контроль у галузі охорони довкілля. Екологічна безпека та екологічні вимоги. Державний контроль та його завдання

Тема 7 : Функціонування державної системи моніторингу довкілля. 1. Функціонування державної системи моніторингу довкілля. Моніторинг якості повітря. Моніторинг стану вод суші. Моніторинг прибережних вод. Моніторинг стану ґрунтів. Моніторинг показників біологічного різноманіття. Моніторинг радіаційного випромінювання. Інформаційна взаємодія

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.
Модуль 1. Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки												
Тема 1: Аналіз міжнародного співробітництва України у галузі охорони навколишнього середовища	15	2	2	2		9						
Тема 2: Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони природи, природокористування та екологічної безпеки.	15	2	2	2		9						
Разом за модулем 1	30	4	4	4		18						
Модуль 2: Показники стану довкілля												
Тема 3 : Сучасний стан оточуючого людину середовище.	15	2	2	2		9						
Разом за модулем 2	15	2	2	2		9						

Модуль 3. Організація санітарно-епідеміологічної оцінки стану довкілля												
Тема 4: Санітарно-епідеміологічна оцінка стану довкілля.	15	2	2	2		9						
Разом за модулем 3	15	2	2	2		9						
Модуль 4: Індикатори стану екологічної безпеки держави												
Тема 5: Екологічна політика та проблеми захисту довкілля.	15	2	2	2		9						
Тема 6: Екологічна безпека та державний контроль у галузі охорони довкілля.	15	2	2	2		9						
Тема 7 : Функціонування державної системи моніторингу довкілля	15	2	2	2		9						
Разом за модулем 4	45	6	6	6		27						
Модуль 5. Самостійна робота студента												
Модуль 6. Індивідуальна науково-дослідне завдання.												
Усього годин	105	14	14	14		63						

6. Теми практичних занять

№ з/п	Перелік тем	Кількість годин
1.	Аналіз міжнародного співробітництва України у галузі охорони навколишнього середовища	2
2.	Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони	2
3.	Сучасний стан оточуючого людину середовище.	2
4.	Санітарно-епідеміологічна оцінка стану довкілля.	2
5.	Екологічна політика та проблеми захисту	2
6	Екологічна безпека та державний контроль у галузі охорони довкілля	2
7	Функціонування державної системи моніторингу довкілля	2
	Всього годин	14

Теми лабораторних занять

№ з/п	Перелік тем	Кількість годин
1.	Методи гігієнічних досліджень. Біотичні аспекти навколишнього середовища на людину. Санітарно-епідеміологічна служба України, організація та проведення запобіжного та поточного санітарного нагляду. Методи визначення інтенсивності та профілактичної дози ультрафіолетової радіації Використання ультрафіолетового випромінювання з метою профілактики захворювань і санації повітряного середовища.	4
2.	Методика епідеміологічної оцінки ґрунту за даними санітарного обстеження земельної ділянки та результатами лабораторного аналізу	4
3.	Методика епідеміологічної оцінки питної води за даними санітарного обстеження систем водопостачання та результатами лабораторного аналізу проб	2
4.	Методика гігієнічної оцінки питної води. Епідеміологічний флюороз та карієс як гігієнічна проблема, їх профілактика.	2
5	Дослідження ступеню забрудненості повітря	2
	Всього годин	14

7. Аудиторна індивідуальна робота

Студенти вивчають організацію санітарно-епідеміологічної експертизи радіаційного стану об'єктів навколишнього середовища. Оформляють роботу у вигляді звіту.

8. Самостійна робота студента

Студенти проводять пошукову роботу та ознайомлюються з наступними темами:

№	Тематика	Кількість годин
1	Організаційні, правові та методологічні основи санітарно-епідеміологічної оцінки стану довкілля	6
2	Організація санітарно-епідеміологічної оцінки за станом атмосферного повітря	4
3	Санітарно-епідеміологічна оцінка якості води централізованих і децентралізованих систем водопостачання	4
4	Гігієна ґрунту. Гігієнічне нормування пестицидів, солей важких металів та добрив у ґрунті.	4
5	Санітарно-епідеміологічна оцінка харчової продукції. Аліментарна токсикологія	6
6	Загальні основи санітарно-епідеміологічної оцінки фізичних, хімічних і біологічних чинників виробничого середовища	6
7	Організація санітарно-епідеміологічної оцінки радіаційного стану об'єктів навколишнього середовища	6
8	Санітарно-токсикологічна оцінка в практиці лабораторних центрів	6
9	Методологія оцінки ризику при проведенні епідеміологічних досліджень	6
10	Сучасні фотоелектроколориметричні, полярографічні, хроматографічні, атомно-адсорбційні методи дослідження забруднень атмосферного повітря і повітря робочої зони.	6
11	Санітарно-епідеміологічна служба України, організація та проведення запобіжного та поточного санітарного нагляду.	5
12	Використання ультрафіолетового випромінювання з метою профілактики захворювань і санції повітряного середовища.	4
Всього годин		63

9. Індивідуальні науково-дослідне завдання (ІНДЗ)

Студенти проводять пошукову роботу та оформляють отриману інформацію у вигляді наукової доповіді (статті) на теми:

1. Методи проведення санітарно-епідеміологічної оцінки стану води.
2. Основні принципи і методи проведення санітарно-епідеміологічної оцінки якості харчових продуктів.
4. Санітарно-епідеміологічної оцінки фізичних та хімічних факторів виробничого середовища.

5. Санітарно-епідеміологічної оцінки об'єктів довкілля, забруднених радіоактивними речовинами.

6. Лабораторний контроль за вмістом пестицидів та полімерних матеріалів в об'єктах довкілля.

7. Оцінка ризику при проведенні епідеміологічних досліджень.

10. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (розв'язання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

11. Методи контролю

- усне або письмове опитування
- тестування;
- командні проєкти;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- захист практичних робіт;
- залік.

12. Засоби діагностики результатів навчання

- стандартизовані тести;
- командні проєкти;

- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на тренажерах.

13. Шкала оцінювання: національна та ЕСТ8

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	А	відмінно	зараховано
82-89	В	добре	
74-81	С	задовільно	
64-73	Б		
60-63	Е		
35-59	ГХ	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	Г	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							ЗМ3	ЗМ4	Залік	Сума
М1			М2							
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	СРС	ІНДЗ	40	100
6	6	6	6	6	6	6	9	9		

Т1, Т2... Т5 — теми змістових модулів.

15. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Організація обслуговування туристів».
2. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.
3. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни.
4. Тестові завдання для здійснення проміжного контролю знань з дисципліни.
6. Тестові завдання для здійснення підсумкового контролю знань з дисципліни.

16. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Аналіз міжнародного співробітництва України у галузі охорони навколишнього середовища.
2. Міжнародні організації у сфері охорони навколишнього середовища.
3. Характеристика міжнародного екологічного законодавства.
4. Участь України в міжнародному співробітництві в галузі охорони навколишнього середовища.
5. Визначення пріоритетів та шляхи удосконалення міжнародної співпраці України у галузі охорони навколишнього середовища.
6. Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони природи, природокористування та екологічної безпеки.
7. Поняття та система екологічного права України.
8. Джерела екологічного права України.
9. Положення Конституції України які мають екологічне значення.
10. Природоресурсні кодекси як джерела екологічного права.
11. Екологічні правовідносини.
12. Сучасний стан оточуючого людину середовище.
13. Динаміка погіршення стану довкілля.
14. Проблема глобального потепління.
15. Проблема кислотності опадів.
16. Проблема руйнування озонового шару.
17. Проблема радіаційного забруднення природного середовища
18. Санітарно-епідеміологічна оцінка стану повітря.
19. Санітарно-епідеміологічна оцінка стану води.
20. Санітарно-епідеміологічна оцінка якості ґрунту
21. Екологічна політика та проблеми захисту довкілля.
22. Державна екологічна політика.
23. Розробка екологічної політики
24. Екологічна безпека та державний контроль у галузі охорони довкілля.
25. Екологічна безпека та екологічні вимоги.
26. Державний контроль та його завдання

27. Функціонування державної системи моніторингу довкілля.
28. Моніторинг якості повітря.
29. Моніторинг стану вод суші.
30. Моніторинг прибережних вод.
31. Моніторинг стану ґрунтів.
32. Моніторинг показників біологічного різноманіття.
33. Моніторинг радіаційного випромінювання. Інформаційна взаємодія

17. Рекомендована література

Базова

1. Довгалюк А. Забруднення довкілля токсичними металами та його індикація за допомогою рослинних тестових систем / А. Довгалюк // Біологічні студії. - 2013. - т. 7, № 1. - С. 197-204
2. Єрофеев М. І. Конституційні засади охорони довкілля / М. І. Єрофеев // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2011. - Вип. 2. - С. 198-204.
3. Котюк О. В. Нормативно-правове забезпечення права на безпечне довкілля / О. В. Котюк // Форум права. - 2010. - № 1. - С. 188-193.
4. Мандрик О. М. Комплексна екологічна оцінка впливу магістральних газопроводів на довкілля з використанням геоінформаційних систем / О. М. Мандрик // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. - 2013. - № 2. - С. 20-26.
5. Митрофанов І. І. Суб'єкт злочинів проти довкілля: окремі аспекти / І. І. Митрофанов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2015. - № 2. - С. 120-133.
6. Одерій О. В. Початок досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля: теоретико-організаційний аспект / О. В. Одерій // Криміналістика и судебная экспертиза. - 2014. - Вып. 59. - С. 177-187.
7. Одерій О. В. Аналіз стану та причин злочинності проти довкілля в Україні: комплексно-криміналістичний аспект / О. В. Одерій // Науковий вісник

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2013. - № 1. - С. 504-511.

8. Попов О. О. Європейські принципи організації моніторингу довкілля / О. О. Попов // Моделювання та інформаційні технології. - 2014. - Вип. 71. - С. 13-29

9. Тимощук Е. А. Вплив підприємницької діяльності на довкілля / Е. А. Тимощук // Європейські перспективи. - 2015. - Вип. 6. - С. 53-59

Допоміжна література

1. Борзих О. І. Захист рослин та довкілля / О. І. Борзих // Карантин і захист рослин. - 2011. - № 11. - С. 1.

2. Колєнов О. М. Сучасний стан охорони довкілля в Україні та результативність державної екологічної політики / О. М. Колєнов // Актуальні проблеми державного управління. - 2013. - № 2. - С. 67-73

3. Косминіна Н. С. Вплив екологічно несприятливого довкілля на формування тиреоїдної патології в дітей на фоні йодного дефіциту / Н. С. Косминіна, О. З. Гнатейко, С. О. Печеник, Г. С. Чайковська // Здоров'є ребенка. - 2014. - № 1. - С. 45-48

4. Лучинський М. А. Вплив негативних факторів довкілля на рівень стоматологічної захворюваності дитячого населення / М. А. Лучинський, Ю. І. Лучинська, О. І. Остапко, В. М. Лучинський // Вісник проблем біології і медицини. - 2014. - Вип. 2(1). - С. 221-223.

5. Стефурак В. П. Моніторинг забруднення довкілля в зоні дії підприємств хімічної промисловості з використанням біоіндикаторів / В. П. Стефурак, С. П. Наконечна, О. В. Баскевич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Біологія. - 2016. - № 1. - С. 95-101.

6. Тарасова В. В. Оцінка впливу екологічного стану довкілля на здоров'я населення / В. В. Тарасова // Агросвіт. - 2013. - № 13. - С. 3-6.

Інформаційні ресурси

1. Кацман М. Д. Аналіз впливу на екологічний стан довкілля основних властивостей небезпечних вантажів, що перевозяться залізничним транспортом / М. Д. Кацман, М. І. Адаменко // Системи обробки інформації. - 2012. - Вип. 5. - С. 158-164. –

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2012_5_35.

2. Котюк О. В. Нормативно-правове забезпечення права на безпечне довкілля / О. В. Котюк // Форум права. - 2010. - № 1. - С. 188-193. –

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

3. Єрофеев М. І. Конституційні засади охорони довкілля / М. І. Єрофеев // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2011. - Вип. 2. - С. 198-204. –

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2011_2_25.